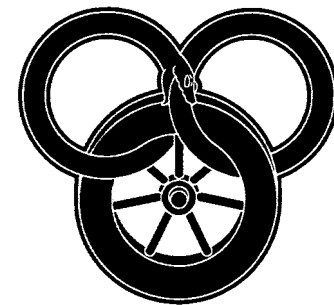

KRUNA MAČEVA

DEO PRVI

Sedma knjiga u serijalu Točak vremena

ROBERT DŽORDAN

Prevela
Slavica Bogić-Mijović

■ Laguna ■

Naslov originala

Robert Jordan

Crown Of Swords

Book Seven of The Wheel of Time

Copyright © 1996 by Robert Jordan

Cover Copyright © Sweet, Darrell via Agentur Schlück, GmbH

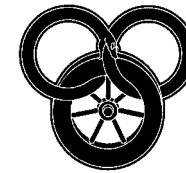
Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Posvećeno
Harijeti, koja to ponovo zaslužuje.*

Ne može biti zdravlja među nama, niti rasta ičega dobrog, jer zemlja je jedno s Ponovorođenim Zmajem, a on je jedno sa zemljom. Duša vatre, srce stene, s ponosom pokorava a ponos pokornosti primorava. Planine zaziva da kleknu, mora da se uklone, a sama nebesa da se poklone. Molite se da srce stene pamti suze, a duša vatre ljubav.

– Zmajska proročanstva – iz mnogo osporavanog prevoda pesnika Kjera Termendala od Šiota objavljenog verovatno između 700. i 800. s.g.

PROLOG

Munje

Sa visokog lučnog prozora pri vrhu Bele kule, skoro osamdeset hvatova iznad tla, Elaida je mogla da gleda nadaleko ispod Tar Valona, ka valovitim ravninama i šumama koje su se spuštale sa severa i zapada uz široku reku Erinin, pre nego što bi se raštrkale oko belih zidova velikog ostrvskog grada. Dole, na zemlji, grad su sada šarale dugačke jutarnje senke, ali na ovoj visini sve je bilo jasno i svetlo. Čak ni čuvene „Bezvršne kule“ u Kairhijenu nisu mogle stvarno da se takmiče s Belom kulom. Niti su to mogle ni manje kule Tar Valona, iako su svi naširoko pričali o njima i njihovim zasvođenim nebeskim mostovima.

Na ovoj visini, povetarac je skoro neprestano blažio neprirodnu vrućinu koja je vladala svetom. Praznik svetala je prošao, zemlja je trebalo da bude pod debelim snežnim pokrivačem, ali vreme je bilo kao u jeku leta. Još jedno znamenje – ako ih je i trebalo više – da dolazi Poslednja bitka i da je Mračni dotakao zemlju. Naravno, Elaida nije dozvoljavala da je vrućina dodirne ni kada je silazila. Ipak, nije radi povetarca preselila svoje odaje ovamo gore, u ove jednostavne sobe, mada su joj silni stepenici bili neugodni.

Običan crvenkastosmeđe popločan pod i beli mermerni zidovi, ukrašeni jedino s nekoliko tapiserija, nisu mogli da se porede s veličanstvenošću Amirlinine radne sobe i pripadajućih joj odaja tamo dole. I dalje je povremeno odlazila u te sobe – pojedinci su ih povezivali s moći Amirlin Trona

– no ona je živela ovde, a najčešće je tu i radila. Zarad pogleda. Ne na reku, ili grad, ili šume. Već na ono što je bilo započeto na tlu Kule.

Duboki prokopi i temelji prosecali su nekadašnje vežbalište Zaštitnika, i vijugali između visokih drvenih dizalica i hrpâ istesanog mermera i granita. Zidari i pomoćni radnici vrvili su uokolo kao mravi, a beskrajni niz teretnih kola vukao se kroz kapije do zemljišta Kule, dovlačeći još kamena. Na jednoj strani terena stajao je drveni „uzorak“, kako su ga zidari zvali, dovoljno veliki da radnici čučajući uđu u njega i vide gde tačno koji kamen treba da stoji. Ipak, većina radnika nije ni umela da čita – ni slova niti zidarske planove. „Uzorak“ je bio veliki kao pojedine plemićke kuće.

Kad svaki kraljić ili kraljičica imaju palatu, zašto bi Amirlin Tron bila potisnuta u odaje nešto malo bolje od odaja običnih sestara? Njena palata moći će se po veličanstvenosti meriti sa Belom kulom, a toranj će joj biti deset hvatova viši nego samoj Kuli. Glavni zidar je prebledeo kad je to čuo. Kulu su gradili Ogijeri, uz pomoć sestara koje su koristile Moć. Međutim, pogled na Elaidino lice bio je dovoljan da se gospar Lerman udalji klanjajući se i mrmljajući da će, naravno, sve biti urađeno po njenoj volji. Kao da je to ikad i dovođeno u pitanje.

Usta joj se stisnuše u besu. I ona je želela ogijerske graditelje, ali Ogijeri su se zbog nečega zatvorili u stedinge. Njen poziv najbližem, stedingu Džentoin u Crnim brdima, odbijen je. Učtivo, ali je odbijen, bez objašnjenja, iako je ona Amirlin Tron. Ogijeri su se, najblaže rečeno, osamili. Ili su se povlačili iz meteža u svetu; Ogijeri se nisu mešali u ljudske sukobe.

Odlučno, Elaida potisnu Ogijere iz misli. Ponosila se umećem razdvajanja mogućeg od nemogućeg. Ogijeri su sitnež. Nisu imali nikakve uloge u svetu, osim građevina koje su nekada podigli a sad ih tek s vremena na vreme obilazili, uglavno da bi ponešto opravili.

Ljudi u dvorištu, koji su poput buba mileli gradilištem, bejahu uzrok njenog mrštenja. Gradnja je napredovala brzinom puža. Ogijeri nisu dolazili u obzir, ali možda je postojala mogućnost da se ponovo upotrebi Jedna moć. Nekoliko sestara posedovalo je stvarnu snagu za Tkanje zemlje, a nije ni bilo potrebno mnogo snage da bi se kamen ojačao ili spojio. Da. U njenom umu, palata je stajala dovršena, sa šetalištima omeđenim stubovima i velelepim sjajnim pozlaćenim kupolama, a usamljeni toranj dizao se do nebesa... Ona podiže pogled ka nebu bez oblaka, ka mestu gde će se toranj završavati, pa duboko uzdahnu. Da. Danas će izdati naređenja.

Iz visokog stojećeg sata u sobi iza nje odbi Treće dizanje, a u gradu zagremeše gongovi i zvona. Ali na mestu gde je stajala, tako visoko, zvuk je bio slabašan. Smešeći se, Elaida se odmaknu od prozora, poravna bleđozutu

svilenu haljinu obrubljenu crvenim i popravi široku prugastu ešarpu Amirlin Tron na ramenima.

Na kitnjastom pozlaćenom satu, figurice od srebra, zlata i emajla pomerale su se uz zvon. U donjem redu su rogati Troloci, iskeženih gubica, bežali ispred jedne Aes Sedai u plaštu s kapuljačom; u drugom je muškarac – lažni Zmaj – pokušavao da odbije srebrne loptaste munje koje je očitobacala druga sestra. A iznad same Elaide, povrh brojčanika – kralj i kraljica, ovenčani krunama, klečali su ispred Amirlin Tron zaogrute ešarpom od emajla, s Plamenom Tar Valona, izrađenim od jednog komada mesečevog kamena, povrh zlatnog luka iznad njene glave.

Nije se često smejala, ali nije mogla a da se ne isceri pogledavši na sat. Kemajla Sorentajn, uzdignuta iz Sivih, naručila ga je sanjajući o povratku danâ pre Troločkih ratova kada nijedan vladar nije bio postavljan na presto bez odobrenja Kule. Kemajlini veličanstveni planovi raspršili su se u ništavilo, kao i sama Kemajla, a sat je tri veka čamio u prašini skladišta – sramota koju niko nije želeo da iznese na videlo. Pre Elaide. Točak vremena se okrenuo. Što je bilo nekad može biti ponovo. *Biće ponovo.*

Škrinja sata bila je u skladu sa ulazom njene dnevne sobe, pored spavaće sobe i garderobe u pozadini. Fine tapiserije, živopisni radovi iz Tira i Kandora i Arad Domana, prošarane zlatovezom i srmom koji su se isticali među ostalim bojama, visile su naspramno, u parovima. Oduvek je volela pravilnost. Tepih sa crvenim, zelenim i zlatnim šarama, koji je prekrivao veliki deo pločica, stigao je iz Tarabona; svileni su bili najdragoceniji. U svakom uglu sobe mermerni stalci sa uklesanim skromnim uspravnim linijama nosili su bele vaze od krhkog porcelana Morskog naroda, s po dve desetine pažljivo nameštenih crvenih ruža. Navesti ruže da cvetaju u ovo doba zahtevalo je Jednu moć, posebno zbog suše i vrućine; ali to je, po njenom mišljenju, bila njena korisna primena. Svetlucava pozlata prekrivala je ne samo jedinu usamljenu stolicu – u njenom prisustvu više niko nije sedeo – nego i pisaci sto u jednostavnom kairhijenskom stilu. Zaista skromna soba, svod jedva da je bio dva hvata visok, ali moraće da posluži dok njena palata ne bude gotova. I poslužiće, zbog pogleda koji ima.

Dok je sedala, nad njenom tamnom kosom, sa vrha visokog naslona stolice blistao je plamen Tar Valona, sastavljen od mesečevih kamenova. Ništa nije remetilo uglačanu površinu stola osim tri lakirane altaranske kutije, pažljivo razmeštene. Podigavši poklopac ukrašen zlatnim sokolovima među belim oblacima, ona izvuče usku traku tankog papira s vrha gomile izveštaja i prepiske u kutiji.

Verovatno stoti put, čitala je poruku koju joj je golub doneo iz Kairhijena pre dvanaest dana. Tek je nekoliko njih u Kuli znalo za nju. A niko sem nje nije znao šta sadrži, niti bi je shvatili i da su je videli. Od te pomisli zamalo se ponovo ne nasmeja.

Biku je prsten provučen kroz nos. Očekujem ugodno putovanje do pijace.

Nije bilo potpisa, ali nije joj ni bio potreban. Samo je Galina Kazban mogla da pošalje ovako božanstvenu poruku. Galina, kojoj je Elaida poverila da uradi ono što ne bi poverila nikome osim samoj sebi. Niko nije imao njeno potpuno poverenje, ali više nego ikome verovala je Glavnoj Crvenog ađaha. Na kraju krajeva, ona sama bila je uzdignuta iz Crvenih i u mnogo čemu sebe je još uvek smatrala Crvenom.

Biku je prsten provučen kroz nos...

Rand al'Tor – Ponovorođeni Zmaj, čovek koji je izgleda stigao do tačke odakle će progutati svet, čovek koji je progutao već i previše – Rand al'Tor se nalazio pod štitom i pod Galininom kontrolom. A niko od njegovih mogućih pristalica nije znao za to. Najmanji nagoveštaj nečeg takvog i bile bi upotrebljene potpuno drugačije reči. Sudeći po raznovrsnim prethodnim porukama, činilo se da je on ponovo otkrio Putovanje, Talenat izgubljen za Aes Sedai od Slamanja, a eto, ni to ga nije spaslo. Čak je išlo Galini naruku. Očigledno je imao naviku da se pojavljuje i nestaje bez upozorenja. Ko će posumnjati da ovoga puta nije otišao već je otet? Elaidu obuze nešto kao kikut.

Kroz nedelju dana, najviše dve, Rand al'Tor će biti u Kuli, pažljivo posmatran i sigurno vođen sve do Tarmon Ga'idona, a njegovo pustošenje sveta biće zaustavljeno. Bilo je ludo dopustiti ijednom muškarcu koji može da usmerava da jurca slobodan, ali većina glavnih proročanstava slagala se da se on mora suočiti s Mračnim u Poslednjoj bici, Svetlost dala da se to neće desiti još mnogo godina, iako su vremenske prilike ovakve. Biće potrebne godine da bi se svet uredio kako treba, počevši sa poništavanjem onoga što je al'Tor napravio.

Naravno, šteta koju je već izazvao bila je zanemarljiva u odnosu na ono što bi mogao učiniti kad bi ostao slobodan. Da ne pominje mogućnost kako bi mogao sebe dovesti u situaciju da pogine, pre no što zaista bude neophodan. E pa taj mladi izazivač nevolja će biti pažljivo povijen u pelene i čuvan na sigurnom, poput novorođenčeta u majčinom naručju, dok ne dođe vreme da se odvede do Šajol Gula. Posle toga, ako preživi...

Elaida napući usne. Izgledalo je da Zmajaska proročanstva nagoveštavaju kako neće, što bi neosporno i bilo najbolje.

„Majko?“ Elaida je skoro poskočila kada je Alvijarin progovorila. Uči tako, bez kucanja! „Imam vest iz Ađaha, majko.“ Visoka i ledenog lica, Alvi-

jarin je nosila usku ešarpu Čuvarke, belu, u skladu s haljinom – da pokaže da je uzdignuta iz Belih – ali s njenih usana reč „majka“ nije bila titula poštovanja koliko obraćanje ravnoj sebi.

Alvijarinino prisustvo bilo je dovoljno da Elaidino dobro raspoloženje usahne. To što je Čuvarka hronika poticala iz Belih, a ne iz Crvenih, oduvek je bilo gorko podsećanje na njenu slabost u početku, kada je bila uzdignuta. Uistinu, u međuvremenu je ponešto od toga izbledelo, ali ne sve. Još ne. Bila je već umorna od kajanja što ima tako malo ličnih doušnika van Andora. I što su njena i Alvijarinina prethodnica pobegle – neko im je pomogao da pobegnu; mora da jeste! – pobegle su pre nego što im je otela ključeve razvijene tajne mreže Amirlin.

Neopisivo je želela tu mrežu, koja joj je s pravom pripadala. Po prastarjoj tradiciji ađasi su slali Čuvarke nekakve mrve od sopstvenih doušnika, koje su želeli da podele sa Amirlin, ali Elaida je bila ubeđena da je Alvijarin zadržavala čak i neke od tih mrva. A opet, nije mogla otvoreno da traži obaveštenja od ađaha. Bilo je dovoljno loše što je slaba, nije morala javno da prosi po svetu. Dobro, po Kuli, ali to je bilo ono sveta što se stvarno računalo.

Elaida zadržava nepomičan izraz lica, kao i njena sagovornica, samo naznačivši glavom da ju je primetila dok se pretvarala da proučava papire iz lakirane kutije. Sporo ih je okretala, list po list, a još sporije ih vraćala u kutiju. Iako, u stvari, nije videla ni slovce. Terati Alvijarin da je čeka ostavljalo je gorak ukus jer je bilo sitno, a sitnice su bile jedino čime je raspolagala da bi udarila onu koja je trebalo da joj bude na usluzi.

Amirlin je mogla da naredi šta god poželi, njena reč je bila neprikosnoveni zakon. A opet, s praktične strane, bez podrške Dvorane Kule mnoga od ovih naređenja bila su traćenje papira i mastila. Nijedna sestra ne bi otkazala poslušnost Amirlin, bar ne otvoreno, međutim, mnoge naredbe potrebovale su stotine drugih da bi se sprovele u delo. U najboljem slučaju to je išlo sporo, ponekad tako sporo da se nikada nije ni ostvarilo, a to nije valjalo.

Alvijarin je još nepomično stajala, hladna poput zaleđenog jezera. Zatvorivši altaransku kutiju, Elaida je zadržala svitak hartije koji je najavljivao njenu sigurnu pobeđu. Nesvesno ga je vrtela među prstima kao amajliju. „Da se nisu Teslina ili Džolina konačno udostojile da pošalju nešto više od obaveštenja da su stigle bez teškoća?“

Ovo je služilo da podseti Alvijarin da nijedna sestra ne treba da misli kako je nedodirljiva. Šta se dešava u Ebou Daru nikoga nije bilo briga, Elaidu još ponajmanje; glavni grad Altare mogao je da potone u more, a verovatno to ne bi primetio, osim trgovaca, ni ostatak Altare. Ali Teslina je sedela u Dvorani skoro petnaest godina pre nego što joj je Elaida naredila da napusti

stolicu. Ako je Elaida mogla da Predstavnicu – Predstavnicu *Crvenih* koja je podržala njeno uzdizanje – pošalje da bude izaslanica pri nekom nevažnom prestolu, a da niko nije tačno znao zbog čega, iako su razne glasine kolale – onda je mogla da se obruši na svakoga. Džolina je bila nešto drugo. Ona je svoje mesto među Zelenim zauzimala tek nekoliko nedelja, a svi su znali da su je Zelene izabrale kako bi pokazale da ih ne plaši nova Amirlin, koja joj je dodelila užasnu pokoru. Ovakva oholost, naravno, nije se mogla dopustiti. I nije je dopustila. I to su svi znali.

Sve je to služilo da bi podsetila Alvijarin kako je i ona ranjiva, ali vitka žena samo razvuče usne u hladan osmeh. Dok god je Dvorana u sadašnjem sastavu, ona *jeste* nedodirljiva. Alvijarin prelista papire i izdvoji jedan. „Nema novosti od Tesline, niti od Džoline, majko, mada su tu novosti koje dobijaš od raznih vladara...“ Osmeh joj se proširio, kao da se dobro zabavlja. „Oni svi nameravaju da isprobaju krila, da vide jesi li jaka kao... kao tvoja prethodnica.“ Čak i Alvijarin je imala dovoljno razuma da u njenom prisustvu ne izgovara ime one žene, Sanče. Mada, ono što je rekla jeste bila istina. Svaki kralj ili kraljica, čak i obični plemići, proveravali su, činilo se, granice njene moći. Moraće nekoliko njih da pretvori u primer.

Bacivši pogled na papir, Alvijarin nastavi. „Ipak ima novosti iz Ebou Dara. Od Sivih.“ Je li to namerno naglasila, da dublje zabode trn? „Izgleda da su Elejna Trakand i Ninaeva al'Mera tamo. Izigravaju pune sestre, uz blagoslov pobunjenica... *izaslanice*... pri kraljici Tilin. Postoje još dve, koje nisu prepoznate, a moguće je da isto čine. Lista saradnika pobunjenica nedovršena je. Ili su im to samo pratioci. Sive nisu sigurne.“

„Šta bi, za ime Svetla, one tražile u Ebou Daru?“, s nipodaštavanjem upita Elaida. Teslina bi sigurno poslala novosti o tome. „Sive su počele da pronose glasine. Tarnina poruka kazivala je da su one s pobunjenicama u Salidaru.“ Tarna Fejr javila je i da je i Sijuan Sanče tamo. I Logan Ablar, šireći one užasne laži, zbog kojih nijedna Crvena sestra nije mogla da se spusti tako nisko da ih uopšte primi k znanju, a nekmoli spori. U tu izopačenost bila je umešana ta žena, Sanče, ili će sunce sutra izaći na zapadu. Zašto nije lepo negde otpuzala i crkla, pristojno udaljena od pogleda kao ostale umirene žene?

Morala je da se napregne da ne uzdahne. Logana mogu obesiti u tišini, čim završe s pobunjenicama; veći deo sveta ionako misli da je odavno mrtav. A prljave klevete kako su mu Crvene smestile da bude lažni Zmaj umreće s njim. Kad se obračuna s pobunjenicama, ona žena, Sanče, biće primorana da joj preda ključeve Amirlininih doušnika. I da imenuje izdajnike koji su joj pomogli da pobegne. Jalova je nada da će imenovati i Alvijarin. „Teško

mogu da zamislim tu malu, Ninaevu, a još manje Elejnu kako trčkara kroz Ebou Dar predstavljajući se kao Aes Sedai, a ti?“

„Naredila si da se nađe Elejna, majko. To je važno koliko i zauzdavanje al'Tora, tako si rekla. Dok je bila među tri stotine pobunjenica u Salidaru, nismo mogle ništa, ali u Tarezinskoj palati nema takve zaštite.“

„Nemam vremena za glasine i govorkanja.“ Elaida je prkosno naglašavala svaku reč. Je li Alvijarin znala više nego što bi trebalo kad je pominjala al'Tora i zauzdavanje? „Predlažem da još jednom pročitaš Tarnin izveštaj, a onda se zapitaj bi li čak i pobunjenice dopustile Prihvaćenima da se prave kako nose šal.“

Vidno se susprežući Alvijarin sačeka da ova završi, zatim ponovo pogleda svoj list i izvuče još hartija. „Uhoda Sivih poslao je crteže“, govorila je s dosadom, prelistavajući papire. „Nije neki umetnik, ali Elejna i Ninaeva su prepoznatljivije.“ Posle nekoliko trenutaka, pošto Elaida nije posegnula za crtežima, ona ih vrati među ostale listove.

Elaida oseti kako joj se obrazi žare od ljutnje i poniženja. Alvijarin ju je namerno navukla, ne pokazavši joj najpre te crteže. Ignorisa la ju je – sve drugo bilo bi još sramnije – ali glas joj postade leden: „Hoću da ih zarobe i dovedu pred mene.“

Nedostatak radoznalosti na Alvijarininom licu žacnu Elaidu, te se ona ponovo zapita koliko li ta žena zna o onome o čemu ne treba ništa da zna. Ta mala al'Mera može se pokazati kao ključ za al'Tora, pošto su iz istog sela. Sve sestre su to znale, kao što su znale da je Elejna kći naslednica Andora i da joj je majka mrtva. Nejasne glasine koje su povezivale Morgazu s Belim plaštovima čista su glupost; ona se nikada ne bi obratila za pomoć Deci Svetla. Bila je mrtva, toliko mrtva da od nje nije ostao ni leš, a Elejna će biti kraljica. Samo da je odvuče od pobunjenica pre nego što andorske Kuće na Lavlji presto postave Dijelin umesto nje. Zašto je Elejna važnija od nekog drugog pretendenta na presto nije bilo svima poznato. Izuzimajući to što će jednoga dana postati Aes Sedai.

Elaida je ponekad mogla da Proriče, to je bio Talenat za koji su mnogi pre nje mislili da je izgubljen, i odavno je Prorekla da Kuća Andora drži ključ za dobijanje Poslednje bitke. Prošlo je više od dvadeset pet godina i čim je postalo očito da će Morgaza Trakand osvojiti presto u Nasleđivanju, Elaida se vezala za nju, tada još devojku. Zbog čega je Elejna odlučujuća ličnost, Elaida nije znala, ali Proročanstvo nikada nije lagalo. Ponekad je skoro mrzela taj Talenat. Mrzela ga je kao što je mrzela sve čime nije mogla svesno da upravlja.

„Hoću ih, sve četiri, Alvijarin.“ Druge dve sigurno nisu važne, ali nije smela da rizikuje. „Smesta pošalji moja naređenja Teslini. Reci joj – i Džolini – da će, ne budu li od sada slale redovne izveštaje, poželeti da se nikada nisu ni rodile. Dodaj i novosti od one žene Makure.“ Poslednje reči je protisnula kroz zube.

Na pominjanje tog imena i Alvijarin se uzvrpoljila, što i nije bilo čudno. Gadni mali odvar Ronde Makure uznemirio bi svaku sestru. Iako dvokoren nije bio smrtonosan – bar biste se probudili ako biste popili dovoljno da vas uspava – čaj koji sprečava žene da usmeravaju, izgledao je kao neposredna pretnja za Aes Sedai. Šteta što nije dobila tu informaciju pre Galininog odlaska. Kada bi dvokoren imao isti uticaj na muškarce kao što je izgleda imao na žene, njen zadatak bi bio mnogo jednostavniji.

Alvijarinin nemir potrajao je samo tren; čas kasnije ponovo je vladala sobom, kruta poput ledene stene. „Kako hoćeš, majko. Sigurna sam da će požuriti da te poslušaju, kao što bi i trebalo, naravno.“

Iznenadna razdraženost obuze Elaidu kao vatra suv pašnjak. Sudbina sveta u njenim je rukama, a sapliču je beznačajni kamičci koji joj se uporno guraju pod noge. Dovoljno je loše što mora da se nosi s pobunjenicama i neodlučnim vladarima, nego joj je i previše sestara natmureno gundalo iza leđa, a to je bilo plodno tlo, koje su one druge obrađivale. Samo je šest sestara držala u šaci, a sumnjala je da ih još barem toliko pažljivo slušalo Alvijarin pre nego što glasaju. Jedno je bilo sigurno – u Dvorani se ništa bitno nije prihvatilo ako to Alvijarin nije odobraval. Nije to bilo javno slaganje, nije postojao ni tračak sumnje da Alvijarin poseduje išta više uticaja no što bi Čuvarica trebalo da ima; ali ako bi se Alvijarin usprotivila... Barem nisu otvoreno odbijale ništa što bi im Elaida poslala. Samo bi se vukle kao puževi i puštale da njeni zahtevi umru u zapečku. Kakva bedna sitnica zbog koje bi trebalo da bude srećna. Poneke Amirlin postajale su jedva nešto više od lutka na koncu kad bi se Dvorani osladilo odbijanje svega što bi predložile.

Ruke joj se zgrčiše, a papirić zašuška.

Biku je prsten provučen kroz nos.

Alvijarin je bila nepomična poput mermerne statue, ali to Elaidu više nije zanimalo. Čobanin je bio na putu ka njoj. Pobunjenice će biti slomljene, Dvorana zaplašena, a Alvijarin će pasti na kolena. Svaki jogunasti vladar moraće da joj se pokloni, počev sa Tenobijom od Salideje, koja je pobegla i sakrila se da bi izbegla njene poslanike, pa do Matina Stepaneosa iz Ilijana, koji je ponovo pokušavao da sedi na više stolica – pregovarao je i s njom, i s Belim plaštovima, a verovatno i sa al'Torom. Elejna će biti postavljena na presto u Kaemlinu, bez svog brata koji je samo smetao, a biće potpuno svesna

ko ju je tu postavio. Dok ponovo provede još malo vremena u Kuli, ta mala će biti meka poput gline u Elaidinim rukama.

„Hoću da se oni muškarci iskorene, Alvijarin.“ Nije bilo potrebe da kaže na koga misli. Pola Kule nije pričalo ni o čemu drugom sem o *onim muškarcima* u njihovoj Crnoj kuli, a druga polovina je o njima šaputala po ćoškovima.

„Ima uznemirujućih izveštaja, majko.“ Alvijarin ponovo pregleda papire, a Elaida pomisli kako je to samo da bi nešto radila. Nije izdvojila nove stranice, a ako zadugo ništa nije moglo da je uznemiri, ovo grešno đubrište pred Kaemlinom moralo je.

„Još glasina? Veruješ li u priče o hiljadama koje hitaju u Kaemlin radi proglašenja tog bestidnog *pomilovanja*?“ Nije to bilo najmanje što je al'Tor napravio, ali jedva da je bilo vredno brige. To je samo gomila đubreta koju treba pažljivo ukloniti pre nego što Elejnu krunišu u Kaemlinu.

„Naravno da ne, majko, ali...“

„Tovejn će voditi; ovaj zadatak po pravu pripada Crvenima.“ Tovejn Gazal je petnaest godina odsustvovala iz Kule, dok je Elaida nije prizvala nazad. Druge dve Crvene sestre, koje su istovremeno podnele ostavku i „dobrovoljno“ se povukle, bile su sada žene nemirnih očiju. Za razliku od Lirene i Cutame, Tovejn je u svom usamljeničkom prognanstvu samo očvrsla. „Povešće pedeset sestara.“ U toj Crnoj kuli nije moglo biti više od dva-tri muškarca koji su zbilja mogli da usmeravaju, Elaida je u to bila sigurna. Pedeset sestara će ih lako nadvladati. A opet, moglo je biti i drugih s kojima se treba nositi. Prilepci, sledbenici, budale pune uzaludne nade i umobolnog slavljublja. „A povešće i stotinu – ne, dve stotine – Stražara.“

„Jesi li sigurna da je to mudro? Govorkanja o hiljadama su zasigurno luda, ali uhoda Zelenih u Kaemlinu tvrdi da ih ima preko četiri stotine u toj Crnoj kuli. Pametan čova. Izgleda da je prebrojao kola za snabdevanje na putu iz grada. A znaš i za glasine kako je Mazrim Taim s njima.“

Elaida se napregnu da joj lice ostane nepomično, ali jedva je uspevala. Ona je zabranila pominjanje Taimovog imena i ogorčilo ju je što se nije usuđivala – nije se usuđivala! – da Alvijarin nametne pokoru. Gledala ju je pravo u oči; odsustvo makar površnog „majko“ ovoga je puta bilo upadljivo. A tek *smelost* da je pita jesu li njene odluke *mudre*! Ona je bila Amirlin Tron! Ne tamo neka prva među jednakima; Amirlin Tron!

Otvorivši najveću lakiranu kutiju, ona izloži pogledu izrezbarene minijature od slonovače koje su se unutra nalazile. Često je bilo dovoljno samo da dodirne svoju zbirku pa da se smiri, a i time je, kao i pletenjem, u čemu je uživala, svima prisutnima pokazivala gde im je mesto; pravila se kako

poklanja više pažnje minijaturama nego onome što oni imaju da joj saopšte. Najpre izvadi pažljivo izrađenu mačku, sjajnu i glatku, potom savršeno odevenu ženu s čudnom malom životinjom nalik na čoveka prekrivenog krznom – nekom rezbarevom maštarijom – koja joj je čučala na ramenu. Konačno, posle dosta vremena, Elaida izabra izuvijanu ribu, tako pažljivo izrezbarenu da je izgledala kao prava, iako je slonovača vremenom požutela.

„Četiri stotine propalica, Alvijarin.“ Već je bila mirnija jer je Alvijarin stisnula usne. Samo na tren, međutim uživala je u svakoj pukotini na njenoj fasadi. „Ako ih ima i toliko. Samo budala može da poveruje kako više od nekolicine može da usmerava. Najviše! U deset godina pronašli smo samo šestoricu s tom sposobnošću. Samo dvadeset i četvoricu u poslednjih dvadeset godina. A ti znaš kako smo pročešljale zemlju. Što se tiče Taima...“ To ime joj oprlji usne; jedan jedini lažni Zmaj kom je uspelo da ga ne smire iako je bio u rukama Aes Sedai. To nije bilo nešto što bi želela da se upiše u Hronike za vreme njene vladavine, u svakom slučaju ne barem dok sama ne odluči kako će se to upisati. Za sada, Hronike nisu pominjale ništa osim njegovog zarobljavanja.

Palcem pređe preko riblje krljušti. „On je mrtav, Alvijarin, ili bismo odavno čule nešto o njemu. Ali ne kako služi al'Tora. Možeš li zamisliti da je od tvrdnje da je Ponovorođeni Zmaj spao na to da služi Ponovorođenog Zmaja? Možeš li zamisliti da je u Kaemlinu, a da Davram Bašer makar ne pokuša da ga ubije?“ Palcem je sve brže prelazila preko ribe od slonovače dok se podsećala kako se Vrhovni vojskovođa Saldeje nalazi u Kaemlinu, pod komandom al'Tora. Šta li Tebonija izvodi? Elaida sve to zadržava u sebi, lica okamenjenog poput svojih rezbarija.

„Dvadeset četvorka je previše opasan broj da bi se glasno izgovorio“, posle značajne stanke progovori Alvijarin. „Jednako opasan koliko i dve hiljade. U Hronikama je zapisano samo šesnaest. Poslednje što nam sada treba jeste da te godine ponovo isplivaju. Ili da sestre, koje znaju samo ono što im je rečeno, saznaju istinu. Čak i one koje si dovela nazad, čute.“

Elaida se smete. Koliko je njoj bilo poznato, Alvijarin je istinu o tim godinama doznala tek pošto su je uzdigli u Čuvarku, ali ona sama je imala neku ličniju predstavu. To Alvijarin nije mogla da zna. U svakom slučaju, ne zasigurno. „Kćeri, šta god da se obelodani, ja se ne plašim. Ko može meni da zada pokoru i za kakvu optužbu?“ Te su reči lepo zaobilazile istinu; nažalost, činilo se kako druga žena nije nimalo zadivljena.

„Hronike beleže nekoliko Amirlin koje su prihvatile javnu pokoru iz nekih, obično nejasnih razloga. No meni se uvek činilo da je to samo zato

što Amirlin to i nije mogla drugačije da zapiše ako se našla u situaciji da nema drugog izbora osim...“

Elaida tresnu rukom o sto. „Dosta, kćeri! Ja *jesam* zakon Kule! Što je bilo skriveno ostaće skriveno, iz istih razloga kao i u poslednjih dvadeset godina – za dobrobit Bele kule.“ Tek tada oseti da joj dlan otiče; podiže ruku i otkri ribu polomljenu na pola. Koliko je bila stara? Pet stotina godina? Hiljadu? Jedva se savlađivala da ne zadrhti od besa. Od toga joj se glas produbio. „Tovejn će voditi pedeset sestara i dve stotine Stražara kule u Kaemlin, do te Crne kule, gde će smiriti svakog muškarca za koga ustanove da je sposoban da usmerava, i obesice ga, uza sve ostale koje uspeju da uhvate žive.“ Alvijarin i ne trepnu na ovo kršenje Zakona Kule. Elaida je rekla istinu, kao što je i nameravala; u ovome, u svemu, ona *jeste* Zakon Kule. „U stvari, neka povešaju i mrtve. Neka to bude upozorenje svakom muškarcu koji pomišlja da dotakne Istinski izvor. Reci Tovejn da mi se javi. Interesuje me njen plan.“

„Biće kako si naredila, majko.“ Odgovor je bio smiren i ravan koliko i njeno lice. „Mada, ako smem da predložim, možda ćeš želiti da ponovo promisliš o slanju toliko sestara iz Kule. Izgleda da se pobunjenicama nije dopala tvoja ponuda. Više nisu u Salidaru. Marširaju. Dobili smo izveštaje iz Altare, ali dosad su sigurno stigli do Murandije. I izabrale su sebi Amirlin.“ Ona pogleda hartiju s vrha gomile kao da traži ime. „Egvena al'Ver, izgleda.“

To što je Alvijarin ostavila ovaj najbitniji delić novosti neizrečen do sada trebalo je da natera Elaidu da pukne od besa. Umesto toga, ona zabaci glavu i glasno se zasmeha. Samo ju je snažna svest o dostojanstvu sprečavala da od veselja ne počne da udara nogama o pod. Zaprepaščenost na Alvijarininom licu izazva još jači smeh, sve dok nije morala da obriše oči pune suza.

„Ti to ne vidiš“, konačno je uspela da progovori između talasa smeha. „Dobro je da si Čuvarka, Alvijarin, a ne Predstavnicu Ađaha. U Dvorani, tako slepu, ostale bi te za manje od mesec dana spremile u vitrinu i vadile bi te samo kada bi im bio potreban tvoj glas.“

„Dovoljno ja vidim, majko.“ U Alvijarininom glasu nije bilo nimalo topline; u stvari, trebalo je da se od njega zidovi zalede. „Vidim tri stotine pobunjenih Aes Sedai, možda i više, kako marširaju na Tar Valon s vojskom koju vodi Gareth Brin, neosporno veliki zapovednik. Ako odbacimo neverovatnije izveštaje, ta vojska verovatno broji dvadeset hiljada, a uz Brina na čelu, raste sa svakim gradom ili selom kuda prođu. Naravno, ne tvrdim da ima ikakve verovatnoće da će zauzeti grad, ali to nije nešto čemu se treba smežati. Visokom zapovedniku Čubajnu trebalo bi narediti da primi još novih u Stražu Kule.“

Elaida ogorčeno pogleda polomljenu ribu, a potom ustade i oholo priđe najbližem prozoru, okrenuvši leđa Alvijarin. Prizor palate u izgradnji ublažio joj je gorčinu. Taj prizor, i papirić koji je još uvek stiskala u šaci.

Osmehnu se svojoj budućoj palati. „Tri stotine pobunjenica, tačno, ali trebalo bi ponovo da pročitaš Tarnin izveštaj. Već je barem stotinu blizu sloma.“ Donekle je verovala Tarni, Crvenoj u čijoj glavi nije bilo mesta za gluposti; izvestila je da neke od pobunjenica skaču na sopstvenu senku. Izgubljene ovce kojima treba ovčar, tako je napisala. Ono, Tarna je bila divljakuša, ali i dalje razumna. Trebalo bi uskoro da se vrati, i moći će da preda potpuniji izveštaj. Iako to nije bilo važno. Elaidini planovi se već sprovode među pobunjenicama. Ali to je bila njena tajna.

„Tarna je uvek bila sigurna kako može naterati ljude da urade nešto što očito neće.“ Je li nešto tu bilo naglašeno, neka značajna nota? Elaida odluči da to previdi. Suviše je morala da previđa kad je u pitanju Alvijarin, ali doći će dan... Uskoro.

„Što se tiče njihove vojske, kćeri, kaže kako ih ima najviše tri hiljade. Kada bi ih bilo više, pobrinule bi se da ih i ona vidi kako bi nas uplašile.“ Po Elaidinom mišljenju, doušnici su uvek preterivali ne bi li im obaveštenja izgledala značajnije. Samo je sestrama mogla stvarno da veruje. Crvenim sestrama. Nekima od njih. „Ali ne bih se brinula ni da imaju dvadeset hiljada, ili pedeset, ili sto. Možeš li makar početi da pogađaš zašto?“ Kada se okrenula, Alvijarin je stajala mirnog i nepomičnog lica, kao maska slepog neznanja. „Trebalo bi da poznaješ sve pojedinosti Zakona Kule. Koja kazna čeka pobunjenice?“

„Za vođe“, lagano izgovori Alvijarin, „umirenje.“ Malčice se namršti, a suknje joj se lagano zatalasaše dok se premeštala s noge na nogu. Dobro. Čak su i Prihvaćene to znale, stoga nije shvatala zašto je Elaida propituje. Vrlo dobro. „Kao i za većinu ostalih.“

„Možda.“ Vođe bi mogle to i da izbegnu, većina njih, ako se predaju kako treba. Najblaža kazna u zakonu bila je da se u Velikoj dvorani, pred okupljenim sestrama, išibaju brezovim prutom, a potom bi usledila godina i jedan dan javne pokore. Mada, nigde nije pisalo da se cela pokora mora izdržati odjednom; mesec ovde, mesec tamo i otplaćivaće one svoja nedela i kroz deset godina i biće stalni podsetnik šta biva onima koji se njoj usprotive. Neke će, naravno, umiriti – Šerijam i još nekoliko istaknutijih, takozvanih Predstavnicama – ali samo koliko je potrebno da se ostale zaplaše kako ne bi ništa pokušavale, ne toliko da oslabi Kulu. Bela kula mora biti cela i jaka. Jaka i čvrsta u njenim rukama.

„Samo jedan zločin, od svih koje su počinile, *zahteva* umirenje.“ Alvijarin zinu. Postojale su davne pobune, zakopane tako duboko da je samo mali broj sestara znao za njih; Hronike su bile neme, spiskovi umirenih i pogubljenih dostupni samo Amirlin, Čuvarki i Predstavnicama, kao i šaćici sestara koje su ih čvale. Elaida nije pružala Alvijarin mogućnost da progovori. „Svaka žena koja lažno prisvoji titulu Amirlin Tron *mora* biti umirena. Da su verovala da imaju ikakve mogućnosti da uspeju, Šerijam bi bila njihova *Amirlin*, ili Lelejna, ili Karlinja, ili neka druga.“ Tarna je izvestila da se Romanda Kasin povratila iz penzije. Romanda bi sigurno posegla za ešarpom, samo kad bi videla i deseti deo mogućnosti da uspe. „Umesto toga, izabrale su *Prihvaćenu!*“

Elaida odmahnu glavom u izvitoperenom veselju. Mogla je da izrecituje svaku reč zakona koji je predviđao kako se bira Amirlin – na kraju krajeva, iskoristila ga je za sebe – i nigde nije pisalo kako se zahteva da ona bude potpuna sestra. Bilo je tako očigledno da to mora biti, te oni koji su pisali zakon to nisu istakli, a pobunjenice su se provukle kroz tu rupu. „One znaju da su njihove namere beznadežne, Alvijarin. Namislile su da se šepure i hvatilišu, pokušaću za sebe da nađu neku zaštitu od kazne, a zatim će tu devojkicu prineti na žrtvu.“ To bi bila šteta. Ta mala, al’Ver, mogla je biti drugi ključ za al’Tora, a ako bi dostigla svoju punu snagu u Jednoj moći, postala bi jedna od najsnažnijih u više od hiljadu godina. Stvarno šteta.

„Garet Brin i njegova vojska ne deluju mi kao šepurenje. Toj vojsci trebaće pet, možda i šest meseci da stigne do Tar Valona. Za to vreme visoki zapovednik Čubajn mogao bi da poveća Stražu...“

„Njihova *vojska*“, frknu Elaida. Alvijarin je takva budala; i pored hladne spoljašnosti bila je zec. Samo što nije počela da ponavlja gluposti one Sanče o Izgubljenima koji su se oslobodili. Naravno, ona nije znala tajnu, ali ipak...

„Seljaci s kopljima, mesari s lukovima i krojači na konjima! A svakim korakom sve više razmišljaju o svetlucavim zidovima koji su zaustavili Artura Hokvinga.“ Ne, nije bila zec. Lasica. A opet, pre ili kasnije, biće samo opšivka od lasičjeg krzna na Elaidinom ogrtaču. Ako Svetlost da, uskoro. „Sa svakim pređenim korakom izgubiće čoveka, ako ne i desetinu. Ne bih se iznenadila da se naše pobunjenice pojave praćene samo svojim Zaštitnicima.“ Previše je ljudi znalo za rasep u Kuli. Kada se pobuna slomi, naravno, može se pretvarati da je sve to bila varka, smišljena radi uspostavljanja vlasti nad mladim al’Torom, na primer. Biće to naponi koji će zahtevati mnogo godina i nekoliko pokolenja pre no što uspomene izblede. Svaka od pobunjenica platiće joj za to na kolenima.

Elaida je stiskala pesnicu kao da pokušava da uhvati sve pobunjenice za gušu. Ili Alvijarin. „Namerna sam da ih slomim, kćeri. Pući će kao zrela lubenica.“ Njena tajna je to osiguravala, bez obzira koliko seljaka i krojača pobunjenice imale sa sobom, ali neka druga žena misli šta hoće. Izenada je obuže Proricanje, sigurnost u ono što ne bi mogla jasnije da vidi ni kad bi bilo rasprostrto pred njom. „Bela kula ponovo će biti cela, osim podrtina koje će biti odbačene i ismejane, cela i jača nego ikada. Rand al'Tor će stati pred Amirlin Tron i znaće njen bes. Crna kula će u krvi i vatri pući, a sestre će hodati njenim prostranstvima. Ovo ja Proričem.“

Kao i uvek posle Proricanja, poče da drhti i bori se za vazduh. Natera sebe da se umiri i uspravi, da diše polako; nikada nije dopustila da je iko vidi slabu. Ali Alvijarin... Oči su joj bile raskolačene a usne razdvojene, kao da je zaboravila šta je nameravala da kaže. Jedan papir iskliznu iz svežnja u njenim rukama i skoro pade na pod pre nego što je uspela da ga uhvati. To je prizva svesti. U sekundi povrati masku smirenosti, potpunu sliku mirnoće Aes Sedai, ali bilo je očito kako je potresena do srži. Baš dobro. Neka okusi Elaidinu sigurnu pobedu. Neka je okusi i polomi zube na njoj.

Elaida duboko udahnu i ponovo sede za pisači sto, odgurnuvši polomljenu ribu u stranu, gde neće morati da je gleda. Vreme je da iskoristi svoju pobedu. „Imamo dosta posla danas, kćeri. Prva poruka je za gospu Karalin Damodred...“

Elaida je izlagala svoje namere, uvećavajući Alvijarinino znanje, otkrivajući joj ponešto sa čim nije bila upoznata, jer je konačno Amirlin primorana da dela kroz svoju Čuvarku, koliko god da je tu ženu mrzela. Bilo je zadovoljstvo posmatrati Alvijarinine oči, videti kako premišlja šta li još ne zna. Ali dok je Elaida uređivala, delila i dodeljivala svet između Aritskog okeana i Kičme sveta, u glavi joj je treperila slika mladog al'Tora koji poput medveda u kavezu putuje ka njoj i koga će naučiti kako mora da igra ako želi večeru.

Hronike će teško moći da opišu godine Poslednje bitke bez pominjanja Ponovorođenog Zmaja, ali ona je znala da će jedno ime biti istaknutije od ostalih. Elaida do Avrinji a'Roihan, najmlađa kćerka nevažne kuće sa severa Murandije, ostaće zapamćena u istoriji kao najveća i najmoćnija Amirlin Tron svih vremena. Najmoćnija žena u istoriji sveta. Žena koja je spasla čovečanstvo.

Aijeli, koji su kao izrezbareni kipovi stajali u dubokim naborima niskih, smeđom travom obraslih brda, nisu obraćali pažnju na kovitlanje prašine pod naletima jakog vetra. To što je u ovo doba godine sneg trebalo da leži u

nanosima nije ih zanimalo; niko od njih nikada nije ni video sneg, a žarki vazduh, iako se sunce nalazilo daleko od zenita, bio je hladniji nego u njihovoj postojbini. Pažnja im je ostala usmerena na južno uzvišenje, čekali su znak koji će najaviti dolazak sudbine Šaido Aijela.

Spolja, Sevana je delovala kao svi ostali, iako izdvojena krugom Devica, koje su se čučeci odmarale oko nje. Lica su im, sve do očiju, već bila zaklonjena crnim velovima. I ona je čekala, nestrpljivija nego što je pokazivala, ali ne previđajući ništa. To je bio jedan od razloga zašto je ona vodila a ostali su samo pratili. Drugi je bio što je ona uviđala šta sve može da se uradi ako se odbace otrcani običaji i ustajala tradicija koji bi joj vezali ruke.

Neznatan pokret njenih zelenih očiju otkri na levoj strani dvanaest muškaraca i jednu ženu, sa okruglim kožnim štitovima i po tri do četiri kratka koplja, zaodenuće u sivosmeđe kadinšore koji su se stapali s okolinom kao da su u Trostrukoj zemlji. Efalina, kratke prosede kose sakrivene pod šoufom kojom je obmotala glavu, ponekad bi pogledala prema Sevani; ako bi se za Devicu koplja moglo reći da je uznemirena, Efalina je tako izgledala. Neke od Devica Šaidoa otišle su na jug i pridružile se budalama koje su se vrtele oko Randa al'Tora, a Sevana nije sumnjala da su ostale pričale o tome. Mora biti da se Efalina pitala je li Sevantina pratnja, sastavljena od Devica, kao da je ona i sama nekada bila *Far Dareis Mai*, dovoljna protivteža za to. Makar Efalina nije nimalo sumnjala gde se nalazi prava moć.

Kao i Efalina, muškarci su bili vođe ratnih društava Šaidoa i merkali su se dok su posmatrali uzvišicu. Posebno zdepasti Merik, koji je bio Seja Dun, i rošavi Benduin, iz Far Aldazar Dina. Posle današnjeg dana, više ništa neće sprečavati Šaidoe da pošalju čoveka u Ruidean kako bi bio označen kao poglavar Klana, ako preživi. Dok se to ne desi, Sevana je nastupala kao poglavar zato što je bila udovica poslednjeg poglavara. Poslednje dvojice poglavara. A oni koji gundaju kako ona donosi nesreću, neka se uguše sopstvenim rečima.

Narukvice od zlata i slonovače tiho su zveckale dok je ispravljala tamni šal na mišicama i nameštala ogrlice. Većina ogrlica bila je od zlata i slonovače, ali jedna je bila hrpa bisera i rubina – pripadala je nekoj plemkinji mokrozemaca, koja je sada nosila belo i teglila je i prinosila s drugim gaišainima, pozadi, u planinama po imenu Rodoubičin bodež – a rubin veličine omanjeg jajeta ugnezdio joj se među dojčkama. Mokrozemlje su davale izdašan plen. Krupni smaragd na njenom prstu blesnu na sunčevoj svetlosti kao zelena vatra; prstenje je bilo jedan od običaja mokrozemaca koji je vredelo usvojiti, bez obzira na povremene prekorne poglede u njenom pravcu. Imaće ih ona još, samo da budu ovako raskošni.